

Trojaans paard?

Want hoe kan België constructief gaan praten met een land dat zich afgekeerd heeft van de waarden die ons in West-Europa zo dierbaar zijn: liberale democratie, mensenrechten en de rechtsstaat? Gezien de goede traditionele banden wil Michel ook de economische en vriendschapsbelangen van België veiligstellen. Dat hebben twee premiers, Leterne en Verhofstadt, eerder ook al gedaan. Ook toen werd de Russische schending van de mensenrechten 'op zachte toon' aangekaart om het vooral te hebben over belangrijker geachte economische afspraken.

Terrorisbestrijding

Door bilaterale gesprekken te voeren met Rusland speelt België in de kaart van een Rusland dat de verschillende opstelling van de Europe-

se lidstaten handig gebruikt om de EU uit elkaar te spelen. Zo belandt België in de gevaarlijke groep van de 'Trojaanse paarden', die Rusland gebruikt om de greep op Europa te behouden, zonder 'Europa' als gesprekspartner te erkennen.

Zou Michel de creativiteit hebben gehad om in Moskou een soort Harmel-doctrine af te toetsen, een Europese vredesdoctrine van 'defensie en ontspanning' met een land dat onze normen en waarden niet deelt? Stapen voor samenwerking in sectoren als terrorismebestrijding moeten passen in een geïntegreerd beleid, dat alleen van Europa kan komen. Spijtig genoeg is zo'n beleid zelfs nog niet embryonaal in de maak.

Michel in Moskou, bijna even verwarrend en avontuurlijk als Kuifje in het land van de Sovjets ...

huurde om haar partijpropaganda er bij de bevolking in te rammen. Dat die rappers zich na de uren ook al eens aan eigen teksten waagden, bijvoorbeeld over 'lijntjes pure witte sneeuw', vormde daarbij geen fundamenteel bezwaar.

Maar recente lyrics over 'schaamteloze bitches met rusteloze handen' gingen het ministerie van Cultuur toch te ver, zodat de rapmuziek inmiddels is bijgezet op het kerkhof waarheen voordien ook 'zangers uit subculturen, getatoeëerde muzikanten met een vulgaire uitstraling en muzikanten die niet loyaal zijn aan de Communistische Partij' waren verbannen. #metoo tot in het Rijk van het Midden exporteren: je moet het maar doen, Harvey!

'Maandag alle gazetten gehaald als Boudewijn Van Spilbeek. Dinsdag stonden we overal met Bo. Twee dagen nieuws!'

In 'De Ideale Wereld' kijkt 'de woordvoerder van VTM' Lander Cobbaert tevreden terug op de marketing van 'Bo'

Hoedje af, collega's. Slimmer hadden jullie de coming-out van Boudewijn Van Spilbeek nooit kunnen uitventen. En dat voor een zender die de gendergelijkheid niet altijd even hoog in het vaandel heeft gedragen - nog iets van mevrouw Wesenbeek gehoord, recentelijk?

Maar de spons daarover, in de hemel is vreugde over elke zondaar die zich bekeert. En geruchten als zou Van Spilbeek salaris hebben moeten inleveren nu zij als vrouw op de VTM-loonlijst staat, zijn natuurlijk puur kwaadsprekerij.

Scoop kiest elke week een aantal citaten, met een kritische blik op sterke verhalen en hoe ze in de media gebracht worden.

De zeven nutteloze werken van de prof

Het gevecht voor centen van universitaire onderzoekers kost hen een kwart van hun tijd en leidt niet tot beter onderzoek, betreurt **WOUTER DUYCK**. We zouden onderzoekers beter wat vertrouwen schenken.

Stelt u zich voor dat een schrijnwerkersbedrijf alleen de beste timmerlui zou aanwerven, die in het verleden de mooiste kasten maakten. Vervolgens laat men telkens vier mensen drie weken lang vechten voor één hamer, nadat elk heeft uitgelegd welke kast hij zou maken met die hamer. De anderen blijven werkloos en bereiden het gevecht voor om de volgende hamer. Absurd, maar aan de universiteiten gebeurt het elke dag.

Jan Dumolyn slaakte gisteren een noodkreet over dit systeem voor onderzoeksfinanciering (*DS 1 februari*). Wie al eens op een universiteit rondloopt, vond het stuk vast zeer herkenbaar: te lage kansen op financiering van goede ideeën, problematische werkdruk en welzijn, ontmoediging van belangrijk maar risicovol of interdisciplinair onderzoek. De nagel op de kop. Maar ook de economische effecten mogen niet worden onderschat: een te groot deel van de schaarse middelen dient enkel en alleen om die ratrace gaande te houden.

Onderzoek toont aan dat professoren die een onderzoeksproject aanvragen, daar gemiddeld 116 uur voor nodig hebben, zo'n 6 procent van hun jaarlijkse arbeidsuren. Officiële uren dan, want in de praktijk is het vaak avond- of weekendwerk. 116 uur. Per project. Maar hetzelfde onderzoek wijst uit dat onderzoekers typisch zo'n vier (of meer) voorstellen uitwerken. Dat is logisch, omdat slechts één op de vier voorstellen gefinancierd wordt. Schattingen wijzen uit dat ongeveer een vierde van de arbeidstijd van onze professoren gespenseerd wordt aan het schrijven van voorstellen om onderzoeksfondsen te werven. We besteden dus 825 van onze 3.300 voltijdse professoren enkel aan dit systeem.

200 jaar schrijftijd

Als we internationale schattingen toepassen op Vlaanderen, betekent dit dat onze wetenschappers elk jaar samen 200 jaar schrijftijd besteden, alleen aan de niet-succesvolle projecten. Die moeten ook nog eens beoordeeld worden. Geëxtrapoleerd op basis van Britse cijfers besteden we daar in Vlaanderen jaarlijks nog eens 40 arbeidsjaren aan. Schaarse middelen en tijd worden zo verspild. Als die competitie slechts voor de helft vervangen zou worden door niet-competitieve financiering, levert dat meer dan 10 procent extra arbeidstijd op, en dus veel meer wetenschappelijk onderzoek. Zonder dat het de belastingbetaler een euro meer kost.

Maar leidt een competitief systeem dan niet tot een betere selectie van onderzoeksvoorstellen? En dus tot beter onderzoek? Wellicht niet. Dit is niet alleen een Vlaams probleem: internationaal onderzoek toonde aan dat de selectie van onderzoeksvoorstellen niet evident is. Herbert Marsh analyseerde in *American Psychologist* een Australische database van meer

dan 2.000 onderzoeksvoorstellen, uit alle wetenschapsgebieden, die samen 10.000 keer beoordeeld werden. Hij berekende voor alle voorstellen een getal dat uitdrukt in hoeverre de beoordelingen overeenkwamen. Dat getal kan variëren van 0 (willekeurig) tot 1 (perfecte consensus). De overeenkomst tussen beoordelingen was 0,44. Dat komt niet omdat beoordeelaars er niks van kennen, maar omdat de kwaliteit meestal heel goed is, waardoor selectie uiteindelijk afhangt van details. Dezelfde, en zelfs slechtere, resultaten werden ook elders vastgesteld.

Over de beoordelingen van onderzoekers in plaats van projecten bestond meer overeenstemming. Dat suggereert dat je beter gewoon vertrouwen schenkt aan gekwalificeerde onderzoekers, als je de kansen van jonge mensen bewaakt.

Enorm winstpotentieel

Onze competitie is dus zeer duur zonder dat ze veel oplevert. Het onderzoek zelf is goed, maar de selectie loopt mank. We moeten dan ook durven te kiezen voor een systeem met minder administratie en meer vertrouwen. Onze wetenschappers presteren internationaal zeer goed. In de Times Higher Education Ranking staat ons land zevende op de gemiddelde universiteitsrankings, ondanks de jarenlange bevriezing van de budgetten. Alle wetenschappers overleefden de strengste selectieprocedures. Het heeft geen zin een vierde van de onderzoekscapaciteit te spenderen aan een gevecht tussen wie overblijft.

Je kunt beter gewoon vertrouwen schenken aan gekwalificeerde onderzoekers, dan elk project afzonderlijk tegen het licht houden

Maar is het verdelen van een deel van het onderzoeksgeld zonder competitie wel mogelijk zonder dat de middelen te sterk verdunnen? Absoluut. Krist Vaesen simuleerde in het vakblad *Plos One* de verdeling van onderzoeksbudgetten voor Nederland, de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk. Hij kwam tot werkbare projecties. Als dat in Nederland kan, dan ook in Vlaanderen. We bevrijden er een kwart van onze professoren mee. Zonder een euro meer is het de grootste investering in onderzoek in lange tijd.

Er is dus werk aan de winkel. Voor onze rectoren, die verplicht waren deze competitie binnen de universiteiten te organiseren. Maar ook voor de minister van Wetenschapsbeleid, die ze tussen de universiteiten installeerde. Het creëert onzekerheid en weegt op het welzijn van onderzoekers. Te veel kruimels gaan verloren bij het verdelen van de koek.

WOUTER DUYCK
Hoogleraar cognitieve psychologie aan de UGent.

CORRECTIES & AANVULLINGEN

Onderzoeksfinanciering. De academici Chris Kesteloot, Matthias Liévens, Cindy Moons en Klaas De Brucker, die mee het opiniestuk 'Beste rectoren, red ons van de ratrace' ondertekenden, zijn verbonden aan de KU Leuven, niet aan de VUB (*DS 1 februari*).